13.00.00	13.00.06	01.00.00
13.00.01	13.00.07	02.00.00
13.00.02	13.00.08	03.00.00
13.00.03	13.00.09	09.00.00
13.00.04	07.00.00	10.00.00
13.00.05	19.00.00	11.00.00

№3/2025

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 690 sahifa,
20-mart, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:
Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich
Tarix fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna
Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A`ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Umarova H.O'. – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Toshkent davlat texnika universiteti, G. V. Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti Toshkent temir yo'l muhandislari instituti.

EDITOR-IN-CHIEF:
Qirg'izboyev Abdug'affor Karimjonovich
Doctor of Historical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024 yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko'ra, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo'yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.06.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

Ta'lim jarayonini transformatsiya qilishning samarali yo'llari 10
Mirzayeva Faroxat Odiljonovna

Maktab darsliklari innovatsion o'qitish vositasi sifatida 14
Abdullayeva Maftuna Odiljon qizi

O'quvchilarda raqamli kompetensiyalarni rivojlantirishning samarali usullari 18
Aliyeva Shahrizoda Berdimurod qizi

Fizikada darsdan tashqari to'garak mashg'ulotlarida (7-sinf) o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish 20
Allayarova Sayyora Xadjibayevna

Kouching texnologiyalari asosida bo'lajak jismoniy madaniyat o'qituvchilarining amaliy kompetentligini rivojlantirish 26
Axmedova Sarvinoz Azatovna

Pedagogik ta'limda klaster metodlarining dunyo mamlakatlari tajribasidadagi o'rni 29
Badalov Dilmurod Abdixalilovich

Human-AI Collaboration in Teaching: a New Paradigm in Pedagogy 32
Baxarova Asila Shermatovna

Orienting 7th-Grade Students Towards Career Choices Through Interdisciplinary Teaching of Physics 35
Boyturayeva Gulbahor Kamoliddin qizi, Zakhidov Ibrokhimjon Obidjonovich

Muhandislik sohasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha tadbirkorlik g'oyasini shakllantirish usullari 41
Butayev Tuxtasin

Chet tillarini o'rganishda ertaklarning roli va ahamiyati 46
Djuraeva Gavxar Normurotovna

Ta'limda "boshqaruv", "kompetentlik" hamda "boshqaruv kompetentligi" tushunchalari 49
Egamberdiyeva Gulxayohon Bahodir qizi

Grammar in Spoken and Written Communication: Practical Aspects – the Use of Communication and Common Errors in Grammar Usage 53
Elmirzayeva Maftuna Dusmurod kizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi

Gadjetlar bolaning rivojlanishi va sog'lig'iga qanday ta'sir qiladi 57
Fayziyeva Nodira Sobirovna

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining konstruksiyalash va modellashtirish kompetensiyalarini rivojlantirish 61
Haydarov Mirjalol Shog'dorovich

Innovatsion yondashuv asosida "Qon aylanish sistemasi" mavzusi bo'yicha nazariy mashg'ulotlarni tashkil etish va o'tkazish metodikasi (8-sinf misolida) 64
Ibragimova Kamola Zokirjon qizi

"Bolalar folklori" fanini o'qitishda talabalar tadqiqotchilik kompetensiyasini akmeologik yondashuv asosida takomillashtirishning didaktik imkoniyatlari 68
Ilxamova Bibinur Po'latjon qizi

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida iqtidorli bolalar bilan ishlash texnologiyalari 71
Karimjonova Dilrabo Akbarali qizi

Gamification in Primary School: How Game-Based Methods Increase Motivation to Learn 74
Khaitova Nazokat

Enhancing Project Competencies in Academic English: Integrating Music, Drama, and Technology in Engineering Education 78
Abdullayeva Komila Timurovna

Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limni tashkil etishning dolzarb masalalari 81
Mamatisayeva Surayyo Axmadjon qizi

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarining boshlang'ich sinflarida "Lesson study" metodikasidan foydalanish 87
Muradova Feruza Abdurazak qizi

Ta'limni raqamlashtirish sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida 90
Musaeva Umida Xolmatjonovna

Zamonaviy ta'limga asoslangan maktabgacha ta'lim tashkilotlarining didaktik salohiyatini takomillashtirish masalalari 94
O'rinova Feruza O'ljayevna

Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ ko'nikmalar – ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida 98
Otabek Abduraxmonov

The Development of Technical University Students' Skills for Creative Engineering Projects 102
Parmankulov Farkhod Nurali ugli

Ijodkorlik asosida bo'lajak tarbiyachilar kasbiy kompetentligini shakllantirish 110
Quysinova Shahlo Nasim qizi

Boshlang'ich ta'limda o'quv jarayonini loyihalashtirishda innovatsion yondashuv 114
Rahmonov Azamat Ruzvonovich

Bo'lajak o'qituvchilarning integrativ yondashuv asosida kreativ qobiliyatini shakllantirish 117
Riskitillayeva Nihola Abduvohid qizi

Kasbiy rivojlanishning umumiy konsepsiyasi va uning ta'lim jarayonidagi ahamiyati 120
Turg'unov Axror Yodgor o'g'li

Ona tili ta'limida fonetik va orfografik mashqlar tasnifi 124
Urazboyeva Sabohat Ortiqboyevna

Shaxs oti yasovchi -chi affiksining faollashuvi 128
Usmanov Abdijabbar Norbo'tayevich

Experimental Study of Developing Students' Inclusive Readiness in Higher Education Pedagogy Based on a Competency Approach 131
Xafizova Umida Juraboy qizi

Texnik sohalar bo'yicha ingliz tilidagi terminologiyani o'rgatish metodikasi 134
Xolxodjayeva Dilfuza Shoakrom qizi

Biologiya o'quv fanidan olimpiadalar tashkil etishning pedagogik shart- sharoitlari 139
Zayniyev Suxrobjon Islombek o'g'li

Oliy ta'lim tarixiy paradigmalarining shakllanishi va ularning rivojlanish bosqichlari 143
Ziyoyeva Irodaxon Umidjon qizi

Теоретические основы профессиональной рефлексии в педагогической деятельности 147
Мухсиева А. Ш., Исохонова А. Ш.

Анализ основных проблем начального образования в контексте современных вызовов 150
Латипова Маърифат Салохиддиновна

Pedagogik faoliyatda praksiologiyaning o'rni 155
Kaldibekova Anargul Sotbarovna, Rahmonova Sevara Burxon qizi

Maktabgacha ta'lim muassasalarida multimedia texnologiyasidan foydalanish uslubiyoti 158
Ashurova Dilfuza Nabiyevna, Shokirova Durdona Shuxrat qizi, Toshtemirova Kamola Ergashevna

Informatika darslarida o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning xorij tajribasi 162
Ahmadova Kamola Ahmad qizi

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning kasbga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirishda jahon tajribasi (Germaniya tajribasi misolida) 166
Aminova Nodirabegim Hasanjonovna

Talabalarning jismoniy sifatlarini rivojlantirishda Crossfit mashg'ulotlarining roli 171
Arabboyev Xurshidbek Xusniddinovich

Turistik terminlarning etimologik manbalarini Scaffolding metodi yordamida o'rganishning nazariy-metodologik asoslari 175
Ashurov Nurbek Oybek o'g'li

The Problem of Oral Diseases 179
Babayeva N. M.

Biomexanik tahlil asosida yadro irg'itish texnikasini takomillashtirish samaradorligi 182
Djabbarov Ahror Islamovich

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida estetik tarbiya tushunchalarini rivojlantirishda art-pedagogikaning nazariy asoslari 186
Gulboyev Akbar Tuxtayevich

Jismoniy tarbiya darslarida xorij tajribalaridan foydalanish 190
Islomov Maruf Abdushukurovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni STEAM texnologiyasi asosida intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishning amaliy tizimi 193
Jo'rayeva Dilafro'z Shuxrat qizi

Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda liderlik sifatlarini rivojlantirish bo'yicha tajriba-sinov ishlarini tashkil etish 197
Kadirova Nilufar Mirkarim qizi

Harakatli o'yinlar vositasida ijtimoiy moslashuvchanlik va hamkorlikni shakllantirish texnologiyasi 201
Karimova Sadoqat

Musiqaviy ritmik gimnastikada foydalanishning pedagogik imkoniyatlari 206
Kazakov Shavkat Norqobilovich

Creativity of Students in the Process of Independent Education 209
Kurbanova Buzaynab Nurmukhammadiyevna

Qashqadaryo viloyatida faoliyat ko'rsatayotgan bolalar musiqa va san'at maktablarining umumiy tarixi.... 213
Moxira Maxmanova

Futbol sportini rivojlantirishning maqsad va vazifalari 217
Nigmanov Maxkam Mamurjanovich

Talabalarda kooperativ kompetentlikni rivojlantirish dolzarb pedagogik muammo sifatida 220
Qudratxo'jayeva Dilshodaxon G'ayratilla qizi

The Methodology of Teaching Graphic Elements in the Python Programming Language 223
Rajabova Gulchekhra Salomovna

Tizimli yondashuv otmning ilmiy-ta'limiy potensialini shakllantirish omili sifatida 227
Saidova Zarifa Uskanboy qizi

Koxlear implantatsiyaning kelib chiqish tarixi va koxlear implant samaradorligi........ 230
Salimova Hilola Rustamovna

Talaba qizlarga musiqa yordamida badiiy gimnastika arqonida bajariladigan mashqlarni o'rgatish va takomillashtirish........ 235
Sultanova Musharafxon Xudoykul qizi

Fizika darslarida o'quvchilarda ma'naviy va axloqiy tarbiyani shakllantirish metodikasi 239
Turabova Lobar Xusen qizi

Boshlang'ich sinflarda o'qishga o'rgatish metodikasi: an'anaviy va innovatsion yondashuvlar........ 242
Yusupova Sanobar Odil qizi

Актуальные методы и инструменты на уроках рки при изучении синонимов, антонимов и фразеологизмов........ 245
Алиева Малика Шухратовна

Нейроупражнения как средство повышения познавательных навыков у детей начальной школы.... 248
Бабаназарова Мафтуна Назарбековна

Диалогическая структура романа: взгляд через призму автора........ 251
Шиманская Диана Боходировна

O'zbek va rus adabiyotida drabbl janri: Anton Chexov va Abdulla Qahhor ijodi misolida........ 254
Annayeva Lola Rasulovna

O'zbek tilida zamonaviy lingvistik tendensiyalar: yangi so'zlar, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy madaniyat ta'siri 257
Absalomova Dildora Ravshanovna

Mehnatsevarlik tushunchasining psixologik va pedagogik tahlili........ 261
Axmadaliyeva Muxarramoy Olimjon qizi

Umumta'lim maktablarida interfaol metodlar yordamida ingliz tili mashg'ulotlarini tashkil etish yo'llari....... 263
D. A. Mirsagatov

Maktabgacha yoshdagi bolalarning bog'langan nutq rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari........ 267
Irkinova Iroda

Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik boshqaruvni takomillashtirish va ta'lim sifatini oshirish mexanizmlari........ 271
Akmalova Mohinur Zafarovna, Ismoilova Farangiz Xasan qizi

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida TRIZ texnologiyasidan foydalanish........ 275
Kodirova Madina Kobuljon qizi

Boshlang'ich sinf darslarida darsliklar bilan ishlashning ahamiyati 278
Kubayeva Nilufar Shuhrat qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashning innovatsion metodik tizimi........ 281
Nosirova Ra'no Xamidovna

Tarix darslarida axloqiy qadriyatlarni o‘rgatishning innovatsion metodlari: interfaol usullar va texnologiyalardan foydalanish 284
Rayxona Surobova
Bo‘lajak o‘qituvchilarni tayyorlash jarayonida kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirish 288
Safarova Sojida Saxaddin qizi
Zamonaviy pedagogik texnologiyalar qo‘llash orqali talabalariga siydik tosh kasalliklarining o‘qitishni takomillashtirish 291
Soliyev Muzaffarjon Baxtiyorjon o‘g‘li
Phrasal Verbs and Their Role in Everyday English 295
Zuvaytova Sarvinoz Nusurxon kizi
Значение толерантности в современном образовании 298
Бекбосинова Зияда Куралбай қизи
Лингвистика: история, основные концепции и современные тенденции 301
Юлдашева Дилноза Бекмуродовна
Shaxmat sporti orqali strategik fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirishning psixopedagogik asoslari 304
Rajapov G‘olibbek Oripovich
Maktab direktorlarining boshqaruv ko‘nikmalarini sinergetik yondashuv asosida rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari 308
Yusupova Dilnoza Fayzullayevna
The Influence of Shakespeare on Modern English Literature 311
Ismoilov Anvar Rustamovich, Ismoilova Shaxzoda Isroilovna
Talabalar estetik madaniyatini rivojlantirishda badiiy pedagogika imkoniyatlaridan foydalanishning nazariy asoslari 315
Z. Q. Akramjanova
Pedagogik innovatsiyalar va ularning ta’lim sifatiga ta’siri 319
Pardayeva Zilola Suvankulovna
Ta’lim sifatini oshirishda interfaol usullarning o‘rni 322
Lapasova Zebiniso Xidirovna
Jamoada ishlash ko‘nikmalarining boshlang‘ich ta’limni tashkil etishdagi ahamiyati 325
Shaxnoza Baxromjonovna Jumanova
Ta’limda gamifikatsiyaning etika va pedagogik tamoyillari 329
Raxmonova Mexriniso Shuxratovna
Социально-эмоциональное обучение в общеобразовательной школе: как фактор развития навыков XXI века 333
Нажмудинова Мадина Халимовна
O‘smir-yoshlarning ijtimoiylashuv jarayoni va unga ta’sir etuvchi omillar 336
Artikova Gulnoza Xasanovna
O‘spirinlik davridagi depressiv holatlarni psixodiagnostika va psixokorreksiya qilish usullari 341
Bannayev Maxamadin Sotvoldiyevich
Bo‘lajak kimyo fani o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish metodikasini raqamli ta’lim texnologiyalar vositasida takomillashtirishning ahamiyati 346
Begmanova Gauhar Elbaevna
Sun’iy intellektning ta’lim jarayonini takomillashtirishdagi o‘rni 350
Bilolov Inomjon O‘ktamovich, Nuritdinova Gulnigor Taxirjanovna
The Role of Didactic Principles in Modular-Credit Learning 353
Ergasheva Diloram Daniyarovna
Faollik markazlarida mashg‘ulotlarni tashkil etish texnologiyalari 357
Irisova Sayyora Rajabovna
Talabalarda Case-Study texnologiyasi yordamida tanqidiy fikrlashni rivojlantirish 362
Islomova Moxichexra Bekmurzayevna
Dars jarayonida kreativ metodlar va texnologiyalardan foydalanish 367
Ko‘palboyeva Farangiz Jahongir qizi
Kvalimetrik monitoring bilan bog‘liq xorijiy tajriba 370
Komilova (Obidxonova) Robiya Abdushukur qizi
Kredit-modul tizimida didaktik kompetensiyani rivojlantirishga yo‘naltirilgan innovatsion metodlar 373
Kushimova Mahbuba Janibekovna

Mahallalarda yetim va ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalar bilan ishlashda mahalla raisi, xotin-qizlar faollari, "Oqila ayollar" va boshqa jamoatchilik tashkilotlarining vazifalari, huquq va majburiyatlari 378
Musurmanova Shaxlo Ilhomovna

Maktabgacha ta'lim tashkilotida zamonaviy innovatsion texnologiyalar 383
N. O. Saidova, H. Alijonova

Biologiya o'qitish jarayonida didaktik-ko'rgazmali vositalardan foydalanish 386
Ro'zmatova Sharofat Toshmatjonovna

"Titan" asarining badiiy, semantik va grammatik tahlili 391
Samiyeva Iymona Mehriddin qizi

Umumta'lim muassasalari rahbar kadrlarining raqobatbardoshligini oshirish mexanizmini takomillashtirish 395
Uzakbaeva Raxima Xojabaevna

Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishining asosiy omillari 399
Xamidova Diyora Rustam qizi, Nurmonova Yeshoda Boris qizi

Maktabga tayyorlov davrida ta'limiy o'yinlar vositasida kreativlikni rivojlantirish orqali universal ta'lim faoliyatini shakllantirish 404
Xolmatova Sarvinoz

Boshlang'ich sinflar o'quvchilariga masal va maqol janrlarining o'rgatilishi 408
Xudoyberdiyeva Nodira O'ktamovna, Ibotova Vasila Laziz qizi

O'quvchilarga harf shakllarini o'rgatish metodikasini takomillashtirish 410
Sharopova Xolida Ilyos qizi

Matematik tafakkurni o'stirishning mohiyati xususida 413
Yuldasheva Ma'mura Yulchiyevna

Xalq og'zaki ijodini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish 417
Baxtiyorova Sabrina Bobirovna, Jamolova Mohigul Baxtiyorovna

Kichik hududlarda aholi tabiiy ko'payishining salbiy va ijobiy tomonlari (Denov tumani misolida) 420
Abdimo'minov Tog'oynazar Abdinaxat o'g'li, Sulaymonov Sardor Isroil o'g'li

O'quvchilarni tarbiyalashda artpedagogika tizimini xorijiy tajriba integratsiyalashuvi asosida takomillashtirish 423
Choriyeva Dildora Ismat qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida dizayn fikrlashni badiiy asarlar vositasida shakllantirishning nazariy asoslari 426
Dadamirzayeva Ma'mura Shokirjon qizi

Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni diagnostikalash texnologiyasi 429
Djamilova Nargiza Nuriddinovna, Asadova Madina Namoz qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijtimoiy kreativlikni shakllantirish – sifatli ta'lim olish omili sifatida 432
Erkinboyeva Kamola Shavkatjon qizi

Maktabgacha ta'limda rivojlantiruvchi markazlar faoliyatini samarali tashkil etishda virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalaridan foydalanish 435
Foziljonova M. R.

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarni intellektual rivojlanishining yoshga bog'liq xususiyatlari 438
Go'zalxon O'sarova Rasuljon qizi

Integrativ yondashuv–bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning asosiy omili 441
Jalilov Nodirjon Azamatovich

Bo'lajak pedagoglarda provokativ pedagogika orqali tanqidiy fikrlash kompetensiyasini rivojlantirishning asosiy tamoyillari 444
Kaldibekova Anargul Sotbarovna, Karimova O'g'iloy Murot qizi

Sinfdan tashqari faoliyatlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining shaxsiy rivojlanishini ta'minlash 447
Kasimov Asror Abdulloyevich

Inklyuziv ta'lim tushunchasi va uning asosiy xususiyatlari 450
Mamatova Aziza Bo'riboyevna

Surdopedagogikada STEM yondashuvi 454
Maxmudova Oygul Toxirjonovna

Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining ijtimoiy-huquqiy kompetensiyasini rivojlantirish 457
Nishonova Munira Yakubjonovna

Xalq maqollari asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarini mehnat intizomiga o'rgatish yo'llari 461
Nuritdinova Dilshoda Fazliddin qizi

Malakaviy o'quv amaliyot jarayonida bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning didaktik ta'minoti 464
Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini didaktik o'yinlar yordamida matematik ko'nikmalarini rivojlantirish xususiyatlari 467
Rasulova Muhabbat Pardayevna

Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash orqali DTS talablari asosida samarali natijalarga erishish imkoniyatlari 472
Safaraliyeva Mehrangis Shamil qizi

Raqamli axborot asrida muloqotning ijtimoiy-psixologik transformatsiyasi: oqibatlar va yechimlar 475
Salomov Shamsiddin Saboxiddin o'g'li

Problems of Socialization in Preschool Children 479
Tulyaganova Dilnoza Ravshankekovna, Botirova Zebo Xasan qizi

Xotin-qizlarning tazyiq va tajovuzga qarshi dunyoqarashining shakllanish tarixi 483
Uktamova Umida Sunatullayevna

Психолого-педагогические основы проблемы духовно-нравственного воспитания в начальных классах Узбекистана с учётом использование современных инновационных видов обучения в образовательном процессе 487
Жамолова Камола Комилжон кизи

Aqliy rivojlanishda muammosi bo'lgan o'quvchilarga savod o'rgatish ishlarining ilmiy asoslari 494
Abdujabborova Mavjuda Baxtiyor qizi

Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalarning o'ziga xos xususiyatlari 499
Berdiyorov Xurshid Farxod o'g'li

Pedagoglarda dezinformatsiyaga qarshi kurashish ko'nikmalarini shakllantirish 505
Eshankulova Moxigul Ummatkulovna

Tizimli yondashuv asosida o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirishning nazariy asoslari 511
Hasanova Gulbahor Davlatmamatovna

Maktab o'qituvchilarini uzluksiz kasbiy rivojlantirishda raqamli texnologiyalaridan foydalanish pedagogik muammolar sifatida 517
Karshiyeva Dilnoza Utkirjonovna

Maktabgacha ta'lim samaradorligiga erishishda xorijiy tajribalardan foydalanish mexanizmlari 521
Mamadaliyeva Shoxsanam

Kar va zaif eshituvchi o'quvchilar uchun assistiv texnologiyalar 524
Mirsaid Yunusov Xudayarovich

Koxlear implantli bolalarning eshituv-nutqiy faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari 530
Nartayeva Shahnoza Yulchibayevna

Matematika darslarida aqli zaif o'quvchilarning geometrik materiallar asosida tasavvurni shakllantirishning ilmiy-nazariy asoslari 535
Navbahor Shadiyeva Habibulla qizi

Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarni kasbga yo'naltirish ishlarini tashkil etish xususiyatlari 541
Nodira Toshpulova Sultonmurod qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida vatanga e'tiqodni shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni 545
Xaydarova Oliya Kaxxarovna, Primqulova Iroda Berdimurodovna

Autizm sindromli bolalar uchun assistiv texnologiyalar 550
Sevinch Axrorova Abrorovna

Boshlang'ich sinf o'quvchilaridagi nutq nuqsonlarini kompleks korreksiyalash tamoyillari 555
Tojikulova Gulbaxor Furqat qizi

Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning kognitiv qobiliyatlarini bilish kompetensiyasi vositasida rivojlantrish 560
Xakimova Nafosat Solijon qizi

Boshlang'ich sinflar o'quvchilariga masal va maqol janrlarining o'rganilishi 563
Xudoyberdiyeva Nodira O'ktamovna, Ibotova Vasila Laziz qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Методология преподавания русского языка как иностранного: интеграция прагмалингвистических аспектов и культурных контекстов в обучении узбекских студентов 566
Лола Назарова

Учет психологических и педагогических характеристик будущего учителя в процессе индивидуального тестирования 570
Эшбоева Зарина Бобомурод кизи

Modulli ta'lim texnologiyasi va uni boshlang'ich ta'limda qo'llash 574
Adizova Nigora Baxtiyorovna, Norqulova Dilorom

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini pirls topshiriqlariga tayyorlashda o'qish savodxonligi darslarining o'rni va ahamiyati 578
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Nabiyeva Nigora Normuhammad qizi

Integrativ yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy tasavvurlarini shakllantirish mazmuni 582
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Baxronova Shaxnoza Rustamovna

Boshlang'ich sinflarda axborot texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari 586
Saidova Mohinur Jonpo'latovna, Elova Marjona Shomurod qizi

Boshlang'ich sinflar uchun mo'ljallangan o'quv lug'atlarining o'ziga xos xususiyatlari 592
Ergasheva Tuyg'unoy Shavkatjon qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining iqtisodiy bilimdonligini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'limiy materiallarni tayyorlash tamoyillari 594
Hakimova Mehriniso Homitovna, Ergasheva Feruzabonu Baxriddin qizi

21-asr ko'nikmalarining ta'lim tizimida rivojlantirishdagi produktiv yechimlar va ilg'or tendensiyalar 598
Idiyeva Gulchehra Izomovna

Inkorporatsion yondashuvlar orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchisidagi kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari 603
Jo'rayeva Dilnoz Raxmidinovna

Birinchi sinf o'quvchilarini maktabga samarali moslashtirish 607
Jumayev Ro'ziqul Xoliqulovich, Jo'rayeva Nazokat Farhodovna

Boshlang'ich sinf darslarida lug'atdan foydalanish amaliyoti: noan'anaviy usullar, innovatsion texnologiyalar 611
Karimova Feruza Mo'minovna, Homidova Zarina Rustam qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilari yo'l qo'yadigan nutqiy xatolar ustida ishlash jarayonida metod va topshiriqlardan foydalanishning metodik asoslari 616
Karimova Kamola Komil qizi

O'quvchilarni tejamkorlikka o'rgatish bo'yicha bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun uslubiy tavsiyalar 622
Kasimov Fayzullo Muxammadovich, Subxanova Ozoda

Boshlang'ich sinf o'quvchisini kreativ fikrlashga o'rgatishda tipik arifmetik masalalarning roli 627
M. M. Qosimova, S. E. Ikromova

Boshlang'ich sinflarda xalq og'zaki ijodini o'qitishda integratsion metodlar 631
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Nematova Malika Hikmatovna

Sun'iy intellekt asosida ta'lim sohasini takomillashtirish 634
Raximova Nargiza Mexriddinovna

O'zbek xalq o'yinlari bolalarni mehnatsevarlikka tayyorlaydi 638
Safarova Nigora Oxunjonovna, O'ktamova Sabina Azizjon qizi

Boshlang'ich sinflarda tenglamalar yechish mavzusida 5E modelidan foydalanish 641
Saidova Mohinur Jonpo'latovna, Mansurova Umida Mansur qizi

Boshlang'ich sinf tarbiya darslarida integrativ yondashuv 646
Saidova Gavhar Ergashovna

Ijodiy topshiriqlar boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy qobiliyatni rivojlantirish omili sifatida 649
Shoyeva Yulduz Amin qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilari nutqini rivojlantirishda iboralar ustida ishlashning didaktik mezonlari 652
To'rayeva Sanobar Sulaymonovna

Boshlang'ich sinflarda texnologiya fanini o'qitishda texnik ijodkorlikni shakllantirish 657
Tursunova Nozima Ilxomovna

Individual yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirish mexanizmlari 661
Xaydarova Malika Djamshitovna

O'qish savodxonligi darslarida etnopedagogik qadriyatlarning o'rni va ahamiyati 665
Xayrullayeva Dilnoza Nurmat qizi

Изобразительное искусство Узбекистана на занятиях русского языка как эффективный средство развития речи и формирование эстетической культуры студентов 669
Дустова Дилдора Собиржановна

Моделирование уроков с применением стратегий развития критического мышления 674
Рузиева Майрам Амрилоевна

Тема "Развитие духовно-творческого потенциала ребенка как фактор самореализации в социуме" 678
Хасанова Гулшод Касимовна

Amaliy mashg'ulot jarayonida talabalarning boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish 682
Narimbaeva Lola Kuzibayevna

Developing Feedback Literacy Through Technology-Mediated Feedback in L2 Writing: A Mixed-Methods Approach 686
Sabokhat Rakhimova Mirzokhid kizi

MAKTAB TA'LIMI SCHOOL EDUCATION ШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINI PIRLS TOPSHIRIQLARIGA TAYYORLASHDA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARINING O'RNI VA AHAMIYATI

Adizova Nodira Baxtiyorovna
BDPI dotsenti

Nabiyeva Nigora Normuhammad qizi
BDPI magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini PIRLS topshiriqlariga chuqur tayyorlash, uning mohiyatini anglashda darslarning PIRLS talablari qanchalik muhim va ahamiyatli ekanligi, shuningdek, bunday xalqaro baholash dasturining tutgan o'rni haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: PIRLS topshiriqlari, tadqiqot, matn ustida tahlil, innovatsiya, xalqaro baholash tizimi, o'qish savodxonligi, pedagog, o'quvchi.

Abstract: This article discusses the importance and significance of PIRLS requirements in teaching and learning, as well as the role of such an international assessment program in preparing primary school students for PIRLS tasks and understanding their essence.

Key words: PIRLS tasks, research, text analysis, innovation, international assessment system, literacy, teacher, student.

Аннотация: В данной статье рассматривается важность и значимость требований PIRLS в преподавании и обучении, а также роль такой международной программы оценки в подготовке учащихся начальной школы к выполнению заданий PIRLS и пониманию их сути.

Ключевые слова: Задания PIRLS, исследование, анализ текста, инновация, международная система оценки, грамотность, педагог, ученик.

KIRISH

Biz yashayotgan davrda barcha sohalar jadal sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda, ta'lim sohasi ham bundan istisno emas. Hozirgi asr – ilm-fan va innovatsiyalar davri bo'lib, buni yaqqol tasdiqlovchi misollar talaygina. Bugungi kunda dunyoning ilg'or davlatlari turli zamonaviy xalqaro baholash tizimlarini ishlab chiqib, ularni pedagog va o'quvchilarning ilmiy-intellektual salohiyatini yuksaltirishga yo'naltirmoqda. Chunonchi, PISA, PIRLS, TIMSS, EGRA, EGMA singari baholash tizimlari shular jumlasidandir. Ushbu tizimlar ichida aynan boshlang'ich ta'lim bosqichiga qaratilgan xalqaro baholash dasturi PIRLS hisoblanadi. PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) – bu turli mamlakatlarda boshlang'ich sinfda tahsil oluvchi o'quvchi yoshlarning matnni o'qish va tushunish darajalari sifatini baholab beruvchi xalqaro baholash tizimidir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Har besh yilda tashkil etiladigan PIRLS loyihasi 4-sinf o'quvchilarining matnni tushunish qobiliyatini xalqaro miqyosda baholaydi. 2021-yilda o'tkaziladigan PIRLS global baholash dasturida 70 ga yaqin mamlakatlar qatorida yurtimizdagi 4-sinf o'quvchilari ham ilk bor qatnashishdi. Hozirgi kunda PIRLS ta'rifiga binoan, o'qish savodxonligi jamiyat ehtiyojlariga mos va inson tomonidan qadrlanadigan yozma nutq shakllarini anglash hamda ulardan foydalanish, shuningdek, matnlardan turli yo'nalishlarda mazmun hosil qilish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Tadqiqot doirasida asosiy urg'u tushunishni ifodalash bilan birga, o'zlashtirilgan ma'lumotlarni yangi sharoit va loyihalarda qo'llay olish qobiliyatini namoyon etishga qaratilmoqda.

O'quvchi ushbu jarayonning faol ishtirokchisi sifatida mazmun yaratadi, matn ustida tahlil yuritadi hamda samarali o'qish strategiyalarini ongli ravishda tanlab, qo'llaydi. Har bir matn turi ma'lum shakl va tamoyillarga asoslangan holda o'quvchiga uni tushunish va sharhlashda ko'mak beradi. Har qanday matn turli formatlarda bo'lishi mumkin: an'anaviy kitoblar, jurnallar, hujjatlar, gazetalar, shuningdek, raqamli formatdagi yozma materiallar ham bunga kiradi.

PIRLS 2021-yilgi texnik hisobotida natijalarni ishlab chiqish, amalga oshirish hamda hisobot berishda qo'llaniladigan usullar va tartiblar hujjatlashtirilgan. PIRLS 2021 xalqaro darajadagi to'rtinchi sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash jarayonida ikkita asosiy yangilik joriy etildi: an'anaviy qog'oz shakldagi baholashdan raqamli formatga o'tish hamda guruhli moslashuvchan baholash tizimini tatbiq etishga o'tish.

2026-yilda IEAning Xalqaro o'qish savodxonligini tadqiq etish dasturi (PIRLS), to'rtinchi sinf o'quvchilarining matnni tushunish bo'yicha erishgan natijalari "de FACTO" ko'rsatkichi, o'zining 25 yillik nishonlaydi. PIRLS 2026 qiyosiy o'qish ko'nikmalari tendensiyalari bo'yicha umumiy ma'lumotlarni taqdim etadi. PIRLS 2026 to'liq raqamli formatga o'tish jarayonini yakunlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'qish savodxonligi akademik muvaffaqiyatning tamal toshidir va PIRLS o'qish savodxonligini baholash siyosati natijalarga ta'sir ko'rsatadimi yoki yo'qligini tahlil qilishda muhim vosita hisoblanadi. PIRLS o'qish savodxonligini baholash keng qamrovli asosda amalga oshiriladi. Bu tamoyil o'qishning ikki asosiy maqsadiga yo'naltirilgan bo'lib, yosh kitobxonlarning maktabda ham, undan tashqarida ham o'qish motivatsiyasini shakllantirishga xizmat qiladi: badiiy asarlarni o'qish orqali estetik zavq olish, shuningdek, axborotni izlab topish va undan samarali foydalanish.

Maktabning 15 yoshli o'quvchilariga qaratilgan PISA tadqiqotidan farqli o'laroq, PIRLS boshlang'ich sinfni tamomlagan 10 yoshli bolalarning ish faoliyatini tekshiradi va ularning bu sohada yaxshi natijalarga erishishiga turtki bo'ladi. XXI asrda ta'lim jarayonining rivojlanishi xalqaro baholash dasturlariga moslashuvni talab qilmoqda. Bu dastur ham bundan mustasno emas. Ular orasida PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) alohida ahamiyat kasb etadi. PIRLSning maqsadlari faqat o'qish qobiliyatiga ega bo'lish bilan cheklanmaydi.

Tadqiqot o'quvchilarning o'qish ko'nikmalari (ijtimoiy kelib chiqishi, o'qish odatlari, o'qitish strategiyasi va boshqalar) bilan bog'liq ma'lumot to'playdi hamda maktab yoki sinfdagi individual va ijtimoiy sharoitlarni tushunishga yordam beradi. PIRLS xalqaro tadqiqotlariga qo'yilgan eng muhim talablardan biri qiyosiy tahlil qilish imkonini yaratadigan topshiriqlardan foydalanishdir. Bundan tashqari, o'quvchi matn mazmunini tahlil qilibgina qolmay, uning mohiyati va mazmunini ham chuqur tadbiq qilishga urinadi. Shu bois, vazifalarni shakllantirish jarayonida avvalgi yillarda qo'llanilgan nazorat materiallari to'plamidan foydalanilgan. Mazkur bosqichda asosiy diqqat tadqiqot jarayonini me'yorlashtirishga yo'naltiriladi. Shu maqsadda PIRLS tadqiqoti aniq belgilangan ko'rsatmalar asosida olib boriladi. Tadqiqotning asosiy tushunchaviy g'oyalariga muvofiq, badiiy hamda ilmiy-ommabop matnlarni tushunish darajasini aniqlashda o'qish bo'yicha 4 xil turdagi o'qish ko'nikmalarda baholanadi:

1. Aniq ifodalangan ma'lumotlarni topish;
2. O'qilgan matn asosida natijalarni chiqarish;
3. Axborotlarni umumlashtirish va talqin qilish;
4. Matnning tuzilishi, til xususiyatlari va mazmunini baholash hamda tahlil qilish.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'qish savodxonligi o'quvchilarning shaxsiy yutuqlari rivojlanishi uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, PIRLS ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlarning natijalarga ta'sirini tahlil qilish uchun bebaho vosita hisoblanadi. O'qish savodxonligi – jamiyat tomonidan zarur deb topilgan va inson tomonidan e'tirof etilgan yozma nutq shakllarini anglash hamda amaliyotda qo'llash qobiliyatidir. Bugungi kunda PIRLS ta'rifiga ko'ra, o'qish savodxonligi – jamiyat tomonidan talab etiladigan va inson tomonidan muhim deb hisoblanadigan yozma nutq shakllarini tushunish va ulardan foydalanish, shuningdek, matnlardan turlicha mazmun hosil qilish qobiliyatidir.

Quyida PIRLS topshiriqlariga oid tahlildan namunalar keltiriladi:

Tikuvchi

Muallif: ***Henning Mankel***

Sofiya Totioning kulbasiga kelganida, u allaqachon yotoqdan turib, kulbaning tashqarisida, tikuv mashinasi yonidagi taxta o'rindiqda o'tirgan edi. Sofiya xavotirga tushdi. Balki u fikrini o'zgartirgandir? U yoniga kelganda,

Totio unga bosh irgʻab, oʻtirishi uchun oʻrindiqdan joy ajratdi. Ularning ikkalasi ham hech narsa demadilar. Sofiya Totioga qaradi, u xayolga choʻmib oʻtirgan edi. Tikuv mashinasi jigarrang, yogʻoch qopqoq bilan qoplangan edi. Kulbaning ichidan Fernandoning xurrak tovushi eshitilib turardi.

"Hayot har qanday paytda oʻzgarib ketadi", – dedi Totio toʻsatdan. "Siz buni sodir boʻlishini bilsangiz ham, baribir sizni hayratda qoldiradi". U stol ustiga egilib, tikuv mashinasining yogʻochli qopqogʻini olib tashladi. Soʻng qoʻli bilan yaltiragan sirtini siladi. "Oʻttiz besh yildirkim men bu tikuv mashinasidan foydalanyapman," – dedi u. "Men shimlar, ayollar va erkaklar uchun koʻylaklar, qalpoqlar tikishim uchun ignadan qancha kilometr ip oʻtganini bilmayman".

Sofiya Totioning gʻamgin ohangdagi soʻzlarini tinglar edi. Keksayish va boshqa ishlay olmaslik qiyinligi haqida oʻylab qoldi. Totio egilib, oʻrindiq ostida yotgan nimadirni oldi. Keyin uni Sofiyaga berdi. Bu qattiq, oq kartondan yasalgan peshtaxta edi. Peshtaxtada katta harflar bilan: "Tikuvchi doʻkoni: Sofiya Alfase" deb yozilgan edi. Sofiya yuragi qattiqroq urayotganini sezdi. U quvonch bilan tabassum qila boshladi. Bu haqiqat edi. U tikuv mashinasini ham, doʻkonni ham ertaga oladi.

"Unutma, mamnun boʻlgan mijozlar qaytib keladi," – dedi Totio. "Mamnun boʻlmagan mijozlar faqat bir marta keladi va keyin hech qachon qaytmaydi. Sen ertaga kelganingda bu peshtaxta u yerda ilingan boʻladi. Ertalab mening peshtaxtam boʻlmaydi. Fernanda ham, men ham ketgan boʻlamiz. Doʻkon seniki, tikuv mashinasi ham. Barcha mijozlar ham". "Hali oʻrganishim kerak boʻlgan juda koʻp narsalar bor," – dedi Sofiya. "Bu menga ham tegishli," – deb javob berdi Totio. "Sen bilishing kerak boʻlgan hamma narsani, hech qachon bilmaysan." Kulba ichidagi xurrak toʻxtadi va Fernanda koʻp oʻtmay tashqariga chiqdi. "Menimcha, bu Fernandaning fikri ekanligini bilishing kerak," – dedi Totio. "Koʻzlarim endi yaxshi koʻrolmasligini sezganimda, tikuv mashinasini sotaman dedim. Lekin, Fernanda sizni tikuvchilik qilib, bizga onda-sonda pul yuborib turishingizni maʼqul koʻrdi".

Fernanda oʻrindiqqa oʻtirib, Sofiya u bilan Totio oʻrtasida tiqilib qoldi. "Tikuv mashinasi tikish uchun," – dedi Fernanda – "Uni sotmaslik kerak." "Men senga qanday minnatdorchilik bildirishni ham bilmayman," – dedi muloyimlik bilan Sofia. "Qilishing kerak boʻlgan ish faqat-tikish," – dedi Fernanda.

Sofiya kun boʻyi Totio va Fernandaning uyida qoldi. U ularning narsalarini yigʻishga yordam berdi. Ertasi kuni tongda ular joʻnab ketishlari kerak edi. Ular bir paytlar yashagan joyi Muedaga sayohatga bormoqchi edilar. Kun davomida, qishloqdan koʻplab odamlar xayrlashish uchun kelishdi. Totio har doim Sofiyani aqlli tikuvchi ekanligi haqida gapirar edi. U ularga biror narsa tikish yoki yamash kerak boʻlganda kelishlari kerakligini aytdi. Kunning ikkinchi yarmida ular xayrlashishdi. Fernanda Sofiyaning yanogʻiga sekingina urib qoʻydi. Totio oʻzining ajin bosgan, lekin zabardast qoʻllari bilan uning qoʻllarini siqdi. Totio Sofiya bilan xayrlashganda, uning qoʻlini uzoq vaqt ushlab turdi.

Sofiya, Totio va Fernandani juda sogʻinishini bilib uyiga qaytdi. Lekin, u har safar jigarrang yogʻoch qopqoq ostidagi tikuv mashinasidan foydalanganda ular haqida oʻylashini bilar edi.

Ushbu voqea qayerda sodir boʻldi?
A. Sofiyaning uyida
B. Mueda shaharchasida
C. Tikuvchilik kulbasi tashqarisida
D. Tikuvchilik doʻkonida

Hikoyaning boshida Totio nima uchun "hayolga choʻmib" oʻtirgan edi?
A. U hayotidagi oʻzgarishlar haqida oʻylar edi.
B. U qishloqdan ketayotganidan xursand edi.
C. U boshqa odamlar uchun tikishdan charchagan edi.
D. U tikuv mashinasini sotish haqida oʻylar edi.

Nima uchun Sofiya Totioning fikri oʻzgarib qolishidan xavotirlandi?
A. U yangi tikuvchi kelishi haqida oʻylab asabiylashdi.
B. U kulbada yashashni xohlamadi.
C. U Totioning qolishini xohladi.
D. U Totioning ishini davom ettirishni intiqlik bilan kutardi.

Totio koʻchib ketganidan soʻng uning hayotida qanday oʻzgarishlar boʻladi?
A. U yaqin oradagi kulbada yashaydi.
B. U Mueda shaharchasida yangi ish boshlaydi.
C. U ilgari yashamagan joyda yashaydi.
D. U boshqa tikuvchilik qilmaydi.

Nima uchun Totio Sofiyaga mijozlarga gʻamxoʻrlik qilishi kerakligini aytdi?

Totio Sofiya bilan xayrlashganda, uning qoʻlini uzoq vaqt ushlab turdi. Bu sizga Totioning hissiyotlari haqida nimani namoyon qilayapti?

Totioning Sofiya uchun qilgan eng foydali ishi nima edi? Nima uchun bu eng foydali ekanligini tushuntiring.

"Hayot oʻzgaradi va davom etadi" sarlavhasi bu hikoya uchun yaxshi sarlavha boʻladimi?

Sofiyaning yangi tikuvchi bo'lgani Totioning hayoti yaxshilanishida qanday ahamiyatga ega?
A. U boshqa ishlashi shart emas edi.
B. U ko'proq mijoz topa olardi.
C. U ko'proq ko'ylaklar tika olardi.
D. U tikuvchilik kulbasida yashashga majbur bo'lmas edi.
"Hayot o'zgaradi va davom etadi" sarlavhasi bu hikoya uchun yaxshi sarlavha bo'ladimi?

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, PIRLS xalqaro baholash tizimining qo'llanilishi ta'lim jarayonining sifatini yaxshilashga, o'quvchilarning aqliy salohiyatini rivojlantirishga turtki bo'ladi. Ushbu baholash tizimi o'quvchilarning matnni anglash, tahlil qilish va undan foydalana olish qobiliyatlarini chuqur o'rganish imkonini yaratadi. PIRLS topshiriqlari boshlang'ich sinf o'quvchisini nafaqat ta'limda, balki olgan bilimlarini hayotning har jabhasida qo'llashga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Uzrepot axborot agentligi veb-sayti. https://uzreport.news
2. O'quvchilarni xalqaro tadqiqorlarga tayyorlashga mo'ljallangan axborotnoma.
3. O'quvchilarning savodxonligini baholash bo'yicha xalqaro tadqiqot dasturi haqida qo'llanma.
4. Xalqaro tadqiqotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash.
5. Baxtiyorovna, A. N. (2023). Talabalarda tayanch kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi. Ilm-fan taraqqiyotida zamonaviy qarashlar: muammo va yechimlar, 10, 17-19.
6. Nodira, A. (2023). Creative activity of students in mother language teaching methodology lessons: importance of development. Open Access Repository, 4(04), 53-56.
7. Adizova, N. (2024). Development of students' linguistic competences in the methodology of teaching social and humanitarian sciences. In E3S Web of Conferences (Vol. 538, p. 05029). EDP Sciences.
8. Bakhtiyorovna, A. N., & Sadoqat, B. (2023). Use foreign experience to improve the reading literacy of primary school students.
9. Bakhtiyorovna, A. N. (2023). Technology of formation of social skills in primary school students.
10. Baxtiyorovna, A. N. (2023, January). Boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslari samaradorligini ta'minlovchi integratsion yondashuv metodikasi. In Interdisciplinary Conference of Young Scholars in Social Sciences (USA) (pp. 24-26).
11. Rakhmonovich, A. B., & Bakhtiyorovna, N. A. (2021). Linguistic classification of toponyms of Bukhara district.
12. Bakhtiyorovna, A. N., & Ilhomovna, J. L. (2022). Basic principle of personalized educational technology. Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ILMIY JURNALI, 2(10), 296-298.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta’limotlar tarixi
13.00.02	Ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo‘yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg‘ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta’limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta’lim nazariyasi va metodikasi (ta’lim sohalari va bosqichlari bo‘yicha)
13.00.07	Ta’limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta’lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №3

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali 26.09.2023-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C–5669245 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.